

Saksframlegg

HØRINGSNOTAT OM ENDRINGER I ALKOHOLLOVEN M.M -

SOSIALDEPARTEMENTET

Arkivsaksnr.: 04/00416

Forslag til vedtak:

Trondheims formannskap tiltrer Sosial- og Helsedepartementets forslag til endringer i alkoholoven m.m slik det er kommet til uttrykk i departementets høringsnotat av 16. desember 2003, med følgende reservasjoner:

- Formannskapet er positiv til en mer fleksibel overdragelsesbestemmelse, men foreslår at "uten ugrunnet opphold" skiftes ut med et eksakt antall dager.
- Formannskapet er positiv til en hjemmel som åpner for å stille nye vilkår i en bevillingsperiode, men ber departementet sette opp klare retningslinjer for når denne sanksjonsmuligheten skal brukes.
- Formannskapet er positiv til et skille etter alkoholprosent, men stiller spørsmålstegn til at departementet ønsker forskjellig skille ved salg og ved skjenking.

Trondheim kommune

Saksutredning:

Bakgrunn

Sosial- og helsedepartementet har sendt til høring forslag om endring i lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven).

Endringsforslagene vil bli kommentert i samme rekkefølge som Sosial- og Helsedepartementet legger opp til i sitt revisjonsforslag. Rådmannen vil kommentere endringene etter den samme disposisjon som høringsnotatet legger opp til. Det er kun de største endringene samt hvor rådmannen har noen innsigelser eller forslag som vil bli kommentert.

De viktigste endringsforslagene fra departementet er:

- Det foreslås lovendringer som vil gi kommunen større frihet til å organisere sitt alkoholpolitiske arbeid. Begrensingene i delegasjonsadgangen og pålegget om opprettelse av kommunale kontrollutvalg foreslås opphevet, samtidig som kravet til at kommunene skal ha alkoholpolitisk handlingsplan understrekes.
- Vandelsbestemmelsen harmoniseres med den tilsvarende bestemmelsen i serveringsloven.
- Det foreslås å innføre et generelt prinsipp om likebehandling av øl, vin og brennevin med samme alkoholinnhold. Aldersgrensebestemmelsene vil da følge dette.

Departementets endringsforslag følger vedlagt (endringene i kursiv). I tillegg til dette saksframlegget har juridisk kontor lagd et internt notat hvor flere av endringsforslagene blir utdypet og nærmere kommentert. Dette er lagt ved som utrykt vedlegg.

KOMMUNAL STYRING, SAKSBEHANDLING OG KONTROLL

Delegasjon

Departementet foreslår å oppheve begrensingene i delegasjonsadgangen. Rådmannen er enig i at et styringssystem basert på delegasjon med klare føringer og oppfølging fra politisk hold, vil gi en bedre resursbruk og et mer effektivt styringsverktøy enn kontrollen gjennom en lang rekke enkeltsaker. Opphevelse av delegasjonssperren vil føre til en forenkling av bevillingssystemet. I tillegg fører dette til en desentralisering av myndigheten til å delegere, ved at det åpnes for mer kommunalt selvstyre i stedet for begrensende bestemmelser fra sentralt nivå. Rådmannen ser også positivt på forslaget til harmonisering mellom serveringsloven og alkoholloven på dette området.

Kommunal alkoholpolitisk plan

Etter alkoholloven § 1-7d har kommunen en plikt til å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Rådmannen er enig med departementet i at den alkoholpolitiske planen er og blir et viktig alkoholpolitisk virkemiddel.

Vandel

Rådmannen ser svært positivt på at departementet foreslår å endre vandelsbestemmelsene i alkoholloven og serveringsloven slik at disse blir sammenfallende både med hensyn til personkrets, innhold og beviskrav.

Rådmannen setter pris på en hjemmel i alkoholloven hvor fokus, med hensyn til hvilken personkrets som skal vurderes, enda mer rettes mot den innflytelse vedkommende har og ikke hvilken formell stillingstittel som benyttes. I denne sammenheng er det videre positivt at det åpnes for å vandelsvurdere nærstående etter en helhetsvurdering.

Trondheim kommune

Departementet ber om høringsinstansenes syn på spørsmålet om de foreslåtte endringene vil ivareta hensynet til å avdekke stråmannsvirksomhet, indirekte eierskap, fiktive overdragelser m.v., og videre hvilke forhold som bør kunne vektlegges i en helhetsvurdering av hva som innebærer "vesentlig innflytelse" på virksomheten. Rådmannen mener at hensynet til å få avdekket dette taler for en så fleksibel adgang til å vandelsvurdere som mulig.

Etter departementets vurdering vil alkohollovens § 1-7a, angående bevilingsøker og personkretsen nevnt i lovens § 1-7b vedr. egnethet, fortsatt ha selvstendig betydning. Rådmannen er enig i dette. Rådmannen er i tillegg av den formening at personkretsen i lovens § 1-7a bør utvides slik at den også omfatter styrer og stedfortreder. Dette kan gjøres ved en henvisning til alkoholloven § 1-7c, 4. ledd.

Dokumentasjonskrav

Alkoholloven har i utgangspunktet et fleksibelt dokumentasjonskrav, men departementet ønsker å utvide dette ytterligere. Dokumentasjonskravet må ses i sammenheng med hvem som skal vandelsvurderes. For å kunne avdekke innflytelsesrekken i virksomheten kan det være nødvendig å innhente dokumentasjon som det ikke er adgang til etter dagens regelverk. Rådmannen stiller seg positiv til et mer fleksibelt dokumentasjonskrav enn det alkoholloven gir hjemmel til i dag.

Kommunale kontrollutvalg og andre sider ved kommunens kontroll

Departementet foreslår at hjemmelen til å gi forskrift om opprettelse av kontrollutvalg endres slik at forskriftshjemmelen ikke lenger omfatter adgangen til å gi forskrifter om opprettelse av kontrollutvalg og øvrig organisering av kontrollen med salgs- og skjenkestedene.

Rådmannen er enig i at kommunen selv kan vurdere hvordan kontrollen med salgs- og skjenkesteder skal organiseres og velge om det i det hele tatt skal opprettes et kontrollutvalg. Hvis kontrollutvalget blir fjernet vil saksbehandlingstiden med hensyn til salgs- og skjenkebevilingsøknader gå ned med i alle fall to uker (tiden mellom utvalgsmøtet og møtet i formannskapet). I tillegg vil saksbehandlingstiden bli ytterligere kortet ned fordi sakene ikke trenger å ligge å vente til neste utvalgsmøte, som arrangeres ca en gang i måneden. Rådmannen er derfor av den oppfatning at en avvikling av kontrollutvalget vil gjøre saksbehandlingen mer effektiv og kostnadsbesparende for kommunen.

Rådmannen er enig med departementet med hensyn til kontrollørens plikter ovenfor bevilingshaver. Det er viktig at skjenkekontrollørene legitimerer seg etter endt kontroll og opplyser om sine funn, slik at funnene kan bli imøtegått av bevilingshaver. Rådmannen er positiv til at forskriftshjemmelen med hensyn til dette blir opprettholdt.

Stedlig kontroll med salgs- og skjenkebevillinger

Rådmannen er enig i en bestemmelse som gir større kontrolladgang enn dagens regel med hensyn til virksomhetens lokaler og stedets regnskap. Dette vil kunne sikre en mer effektiv og målrettet kontroll. Rådmannen anser derimot ikke bevilingsmyndigheten/skjenkekontrollen som rette instans for å ta prøver av alkoholen for å sjekke om den inneholder metanol eller liknende.

Overgangsperioden ved overdragelse av virksomhet

Rådmannen stiller seg positiv til en større fleksibilitet når det gjelder tre-måneders-regelen ved en overdragelse, og dermed til forslaget om å forlenge fristen med en måned. Rådmannen ber departementet vurdere å spesifisere at forlengelsen kun gjelder hvis forsinkelsen ikke skyldes forhold på søkers side. I tillegg ber vi om at forarbeider eller rundskriv spesifiserer hvilke forhold som skyldes søker. Dette for å slippe diskusjon i det enkelte tilfelle.

Trondheim kommune

Rådmannen er videre positiv til at bestemmelsen presiserer at den nye eieren må varsle bevilgningssøkeren raskt gjennom en søknad om egen bevilgning. Rådmannen foreslår at passusen "uten ugrunnet opphold" erstattes med et eksakt antall dager. Bestemmelsen vil da ikke gi grunnlag for diskusjon med de nye eierne. Fristen må være så lang at den ikke vil ramme en liten forsinkelse fra bevilgningssøkerens side, men så kort at bevilgningssøkeren har mulighet til å behandle søknaden. Etter Rådmannens mening bør den maksimalt settes til 30 dager (jfr. serveringslovens tilsvarende krav).

Begrepet "åpenbart beruset"

Departementet foreslår å endre begrepet "beruset" til "påvirket". Dette for å sikre at bestemmelsene om åpenbar beruselse også omfatter forbud mot å selge eller skjenke alkoholholdig drikk til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler, uavhengig av hvilket rusmiddel det er snakk om. Rådmannen stiller seg positiv til denne presiseringen.

Om bruk av flere bevilgninger samtidig

Departementet ønsker å understreke i § 4-1 at det ikke er adgang til å gi en bevilgning for en enkelt anledning i lokaler hvor det allerede foreligger en alminnelig skjenkebevilgning. Rådmannen praktiserer regelverket i tråd med departementets forslag, og er derfor enig i dette.

Inndragning på grunnlag av diskriminering ved skjenkesteder

Rådmannen ser positivt på forslaget om å gi § 1-8 et tillegg som gir klar hjemmel for inndragning ved utestedsdiskriminering. Persongruppen skal være den samme som de som er vernet av straffelovgivningen. I følge forslaget er det et vilkår for inndragningsadgangen at det foreligger gjentakelse. Dette gjør at bestemmelsen blir lite effektiv og vanskelig å anvende i og med det er vanskelig å avdekke slik ulovlig diskriminering. Rådmannen mener derfor at vilkåret om gjentakelse bør fjernes.

Bevilgningssøkerens sanksjonsmuligheter

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det bør innføres adgang til å stille vilkår etter at bevilgningen er gitt som et alternativ til inndragning. Rådmannen stiller seg i utgangspunktet enig i dette som en alternativ sanksjonsmulighet. På den annen side må departementet ved utformingen av regelverket vurdere muligheten til å stille etterfølgende vilkår opp mot hvor inngripende en slik sanksjonsmulighet vil føles av bevilgningssøkeren. Det bør derfor settes opp klare retningslinjer for når denne sanksjonsmuligheten skal kunne anvendes.

Bevilgningssøkerens gebyrer

Rådmannen støtter forslaget om å øke bevilgningssøkerens gebyrer. I den forbindelse bør departementet vurdere å gi en hjemmel som gjør at gebyrene kan justeres årlig, for eksempel basert på konsumprisindeksen.

BEVILLINGSSYSTEMET FOR SALG OG SKJENKING M.M

Rådmannen har ingen innsigelser på at todesimalgrensen med hensyn til alkoholstyrke oppheves, så lenge det ikke er mulig å måle alkoholstyrke mer nøyaktig enn +/-0,1.

Når det gjelder dagligvarehandelen ønsker departementet å innføre en grense på 4,7 (tidligere 4,76). Alt med høyere volumprosent omfattes da av Vinmonopolets enerett til detalj salg. Videre ønsker departementet å endre alkoholloven slik at regelverket bygges opp rundt et generelt prinsipp om likebehandling av øl, vin og brennevin med samme alkoholinnhold. Dette som en følge av gjennomføringen av EFTA-domstolens såkalte "rusbrus-dom". Departementet foreslår derfor å endre alkohollovens § 4-2, slik at en skjenkebevilgning kan gjelde alkoholholdig drikk med lavere enn 4,8 volumprosent, alkoholholdig drikk med lavere enn 22 volumprosent eller all alkoholholdig

Trondheim kommune

drikk (tre kategorier).

Rådmannen vil først presisere at et skille etter alkoholprosent gjør bestemmelsene enklere å forstå og å praktisere. Rådmannen er derfor i utgangspunktet svært positiv til endringen. På den annen side stilles spørsmålstegn til hvorfor departementet forslår to forskjellige satser for salg og for skjenking. I følge forslaget skilles det ved 4,7 volumprosent med hensyn til salg og 4,8 med hensyn til skjenking. Rådmannen er av den oppfatning at dette skillet medfører at loven mister litt av sin struktur. I tillegg her kan skillet føre til misforståelser. Rådmannen er derfor av den oppfatning at skillet bør være likt.

REKLAMEFORBUDET

Rådmannen er enig i at situasjonen internasjonalt bør avklares før vi tar stilling til eventuelle endringer påkrevd i Norge.

Rådmannen er enig i at det er behov for en klargjøring og bevisstgjøring av næringen når det gjelder den indirekte reklamen. En presisering i lovverket vil kunne gjøre næringen bevisst på at reklame for "lett"-produktene er ulovlig reklame i alkohollovens forstand. I tillegg vil dette gi bevillingsmyndigheten en klar hjemmel å anvende i slike situasjoner.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler å tiltre Sosial- og Helsedepartementets forslag til endringer i alkoholloven m.m slik det er kommet til uttrykk i departementets høringsnotat av 16. desember 2003, med de reservasjoner tatt ovenfor i saksframlegget.

Rådmannen i Trondheim, 12. februar 2004

Inge Nordeide
rådmann

Erik Helgesen
fagansvarlig

Nina Sandell
saksbehandler

Vedlegg: Departementets endringsforslag